

Galerie láká na kopie rozhleden

Minigalerie rozhleden uprostřed Luhačovic je evropským unikátem. Ukazuje přes devadesát modelů vyhlídkových míst z Česka a Slovenska.

Ondřej Holubec
redaktor
MF DNES

LUHAČOVICE Je to paradox. V blízkém okolí lázeňských Luhačovic žádnou rozhlednu nenajdeme, přesto sem jezdí obdivovatelé těchto vyhlídkových staveb za jedinečnou sbírkou.

V nenápadné galerii v ulici Pod Lěštím poblíž centra města je totiž k vidění jejich unikátní kolekce. Ve vitrínách je tu přes 90 věrných modelů skutečných rozhleden z Česka a Slovenska a u galerie je i rozhlednová mapa a naučná stezka.

„Rozhledny jsme vybírali především podle zajímavosti, atraktivnosti a neopakovatelnosti,“ vypráví Radek Bednařík, zakladatel spolku Jurkovičův svět, který provozuje galerii a věnuje se také dílu architekta Dušana Jurkoviče.

„Postupně jsme ale toto téma opustili a začali se věnovat rozhlednám,“ vysvětlil Bednařík, jemuž stavby s dechberoucími výhledy učarovaly už v mládí. Navíc se jako socioekonomický geograf i na návrzích některých rozhleden podílel. Nyní si přeje, aby návštěvníci v Luhačovicích načerpali inspiraci a za skutečnými výhledy pak vyrazili na konkrétní místa. Je z čeho vybírat. Nejenže drtivá většina rozhleden je jinak vysokých, mají různorodou architektonickou podobu, ale často je provází rovněž nezaměnitelné příběhy.

Pomohly peníze z Unie

Díky obrovské rozmanitosti a četnosti rozhleden patří Česko a Slovensko v této oblasti mezi světové fenomény. Krásné kamenné vyhlídkové stavby zdobily české pohraničí už v 19. století.

To je i příklad nádherné novogotické věže Štěpánka v Jizerských horách, kterou v roce 1847 začal stavět kníže Kamil Rohan a později ji dokončil místní horský spolek. Také její zmenšeninu si návštěvníci minigalerie mohou prohlédnout.

„Nejstarší rozhledny původně vznikaly v okrajových částech republiky, v Sudetech. Na kopcích je budovaly německé turistické spolky. Na ně navázaly vznikající spolky českých turistů a začaly zahušťovat síť rozhleden směrem do vnitrozemí,“ řekl Bednařík.

Novodobý rozhlednový boom však začal až okolo roku 2008, kdy umožnily vznik těchto staveb dotace z evropských fondů. Každoročně byly otevřeny desítky nových kon-

Ráj rozhleden Radek Bednařík je zakladatelem spolku Jurkovičův svět, který provozuje galerii a věnuje se také dílu architekta Dušana Jurkoviče. 8x foto: Zdeněk Němec, MAFRA

strukcí vyhlídkových věží a věžiček. V současné době je tak v Česku okolo 500 rozhleden, na Slovensku zhruba 130.

„Někdo říká, že je tu přerozhlednováno, ale já s tím nesouhlasím. Pokud tyto objekty rozšiřují možnosti výhledu do krajiny, jsou konstrukčně jedinečné a ladí s okolím, ať vznikají,“ domnívá se Bednařík.

Na druhou stranu i on uznává, že ne každý projekt se povede a jsou místa, kde vyhlídkové stavby nemají smysl. Jsou místa, kde rozhledny nedávají smysl, neboť žádný výhled do krajiny nenabízejí, či výhled je stejný jako ze země.

„To už je více vtípu v rozhledně Járy Cimrmana v obci Nouzov. Nadšenci tam pouze postavili zábradlí a prohlásili to za nejvyšší středoevropskou rozhlednu,“ usmívá se.

V československém pohraničí vznikly také stavby formou zrcadlových projektů. „Na jedné i druhé straně hranice stojí stejné stavby, což mi přijde škoda. Každý takový turistický cíl by měl být něčím unikátní.“

Nechybí rozhledny, které nestojí Luhačovická minigalerie však ukazuje především pozitivní příklady. Lidé tady narazí například na modely atraktivní rozhledny na Kelčském Javorníku, rozhlednu Salaš za Velehradem ve tvaru dvou do sebe zaklesnutých sedmiček nebo populární maják Šrotík, který je součástí expozice Kozooz ve Starém Městě.

Nemůže samozřejmě chybět ani rozhledna Dušana Jurkoviče z Rožnova pod Radhoštěm.

„Máme zpracovanou i druhou Jurkovičovu rozhlednu, o níž ovšem málokdo ví. Je to Jiráskova turistická chata s rozhlednou v Dobrošově v okrese Náchod ve východních Čechách,“ zmínil Bednařík.

Pokud rozhledny rozšiřují možnosti výhledu do krajiny, jsou konstrukčně jedinečné a ladí s okolím, ať vznikají.

Expozice nabízí i další perličky. Například model rozhledny Tokaj připomínající dřevěný soudek na víno ze slovensko-maďarské hranice jižně pod Trebišovem. Zajímavou historií má také stavba v severočeských Heřmanicích, která svým vzhledem připomíná okurku.

„Architekti ji ale původně navrhli se zahnutou špičkou, takže připomínala spíše falus. To ale nakonec neprošlo. I tak jde o mimořádné zajímavé dílo,“ prozradil Bednařík.

Jako perličku v Luhačovicích ukazují tři rozhledny, které v realu nikde nestojí. Jednou z nich je zámek Pepčín, sídlo Václava Roberta, hraběte z Kounic, které bylo v 80. letech strženo k zemi.

Nacházelo se nad Vlčnovem a dodnes je místem setkávání lidí. Před deseti lety tam měla vzniknout rozhledna, ale zainteresované obce se nedokázaly dohodnout na jejím financování.

Chtějí lidi přimět k návštěvě

V galerii si zakládají na tom, aby modely co nejvěrněji kopírovaly skutečnost. Znamená to, že za každou minirozhlednou v galerii jsou desítky hodin práce s dokumentací a archivními materiály. Samotný model vzniká na 3D tiskárně.

„Důraz klademe i na barvy a textury, aby model byl opravdu co nejvěrnější. Je to poměrně zdlouhavá a také nákladná záležitost,“ uvedl Bednařík.

Jeho unikátní projekt částečně kompenzuje fakt, že Luhačovice svou vlastní skutečnou rozhlednu nemají. Přitom před lety město zvažovalo výstavbu rozhledny na Komonci, což je nejvyšší vrch Luhačovického zálesí.

„Tato rozhledna však kvůli komplikovaným majetkoprávním záležitostem nebyla zrealizována,“ lituje Bednařík. Dnes už není jisté, zdali se někdy dočká. Ostatně s vyschnutím dotáčnických zdrojů už rozhlednový boom skončil.

„Rozhledny se budou stavět dál, ale v menším počtu. Financovat je budou buď sbírky, nebo investice jejich zřizovatelů,“ odhadl další vývoj.

Hned vedle rozhlednové minigalerie najdou návštěvníci také naučnou stezku Královstvím rozhlednovým, která představuje 109 metrů s 18 zastávkami. Průřezově představuje rozhledny 14 českých a 4 slovenských krajů.

Uprostřed stojí dva totemy, v nichž je vytesáno 16 otisků rozhleden. Představuje to hádanku, kdy lidé mají k obrýsům přiřadit konkrétní rozhledny.

„Všechny ale zatím nikdo neuhodl,“ usmívá se Bednařík.

Pro zpestření tu jsou speciální rozcestníky – takzvané rozhledníky, které udávají reálnou vzdálenost ke konkrétním vyhlídkovým místům. „Mým přáním totiž je, aby se na základě návštěvy u nás lidé k nějaké rozhledně skutečně vydali.“

Lidé se nových modelů dočkají i v budoucnu, i když Bednařík zdůrazňuje, že jeho ambicí není mít modely všech rozhleden, co u nás jsou.

„Ale v současnosti už máme zpracováno okolo patnácti nových modelů. Jedním z nejzajímavějších bude rozhledna v podobě pouštního kaktusu českého architekta Martina Rajniše, která stojí v Jeruzalémě. Chystáme i nerozhlednové modely Dušana Jurkoviče, jehož 150. výročí narození si v letošním roce připomínáme,“ naznačil.

Fakta Minigalerie rozhleden

Kde: Pod Lěštím 317, Luhačovice (přístupná z hlavní ulice Masarykova)

Otevírací doba: každý den kromě neděle 13–17 hodin (ve dnech 21.–25. 8. zavřeno)

Vstupné: dospělí 50 korun, zlevněné 30 korun

Naučná ministezka Královstvím rozhlednovým je přístupná zdarma ve všední dny od 9–18 a o víkendech od 10–18 hodin.

Marfakov kopec Rozhledna nedaleko Čadce otevřená v roce 2011.

Šrotík Známý maják se nachází v areálu Kozooz ve Starém Městě.

Štěpánka Novogotická rozhledna v Krkonoších patří k nejstarším.

Olišová Dřevěná stavba stojí v Poolší na severní Moravě od roku 2014.

Jurkovičova rozhledna V Rožnově patří mezi hlavní turistická lákadla.

Jedlová Stavbu v Lužických horách otevřeli už na konci 19. století.

Kelčský Javorník Atraktivní rozhlednu zprovoznil v roce 2015.